

PRVÁ SKUTOČNÁ „ATEISTICKÁ CIRKEV“?

Ateistická scéna vo veľkej Británii by sa v súčasnosti dala rozdeliť približne na tri skupiny. Najznámejší aj najhlučnejší sú bezpochyby „noví ateisti“ (New Atheism), reprezentovaní predovšetkým otcami zakladateľmi Richardom Dawkinsom, Samom Harrisom, Danielom Denettom a nedávno zosnulým Christopherom Hitchensom, prípadne mladšími popularizátormi, ako je Lawrence Krauss. Druhou skupinou sú „starí“ ateisti, teda tí, ktorí sa proti náboženstvu nevyhranili tak agresívne ako noví ateisti, a stále sa v rovine argumentácie a dialógu s náboženstvom drží skôr filozofických argumentov, ako to robil Hobbes, Hume či Nietzsche. Tretia, mediálne najmenej známa (aj keď to sa pomaly mení) je skupina, ktorú médiá nazvali „noví noví“ (New New Atheism), alebo „novší“ ateisti. Ich najznámejšou figúrou bude populárny filozof, spisovateľ a televízna osobnosť Alain de Botton. Táto skupina rovnako ako vyššie dve popiera, že by na náboženských tvrdeniach mohlo byť niečo pravdy, ale neodmieta náboženskú prax v jej celistvosti, a naopak tvrdí, že je na nej mnoho dobrého, užitočného aj praktického. Práve k tretej skupine má najbližšie komik Rupert Sandersson Jones a jeho kolegyňa z brandže, Pippa Evansová, ktorí spolu založili iniciatívu Sunday Assembly.

Sunday Assembly systémovo preberá postupy tradičných cirkví čo do praxe, hoci samozrejme nie ich obsah. Štruktúra priamo kopíruje klasický cirkevný systém a nijak sa tým netají. Stretnutia prebiehajú v nedeľu v spoločných priestoroch (zatiaľ raz mesačne, ale po prejedení na stabilnú prevádzku koncom roka sa zakladatelia nebránia zhusťeniu periodicity), namiesto chorálov či hymnických spevov ale zaznieva populárna hudba a klasické hity druhej polovice 20. storočia, namiesto kázania je populárno-náučná prednáška z rôznych, najčastejšie vedeckých, oblastí, miesto bohoslužby obety niekoľko minút na tichú introspekciu, miesto modlitieb komediálne vystúpenie. Na konci nechýba pohostenie,

zvyčajne v podobe koláčov a nealkoholických nápojov. Nechýba ani finančná zbierka na podporu projektu. Sunday Assembly je svojimi zakladateľmi predstavovaná ako „bezbožná kongregácia“, ktorej zámerom je zžiť to dobré, čo v cirkvách je, a „vo všeobecnosti oslavovať zázrak života“. Základná myšlienka je zhrnutá v hesle: „Ži lepšie, pomáhaj častejšie, žasni a premýšľaj viac“¹ – čo je možné považovať za istý svetónázorový a etický náznak, čo bude organizácia sledovať, ak sa etabluje.

Skúšková prevádzka prebiehala niekoľko mesiacov, pričom sa presúvala medzi niekoľkými anglickými mestami. Tvorcovia popisujú úspech ako absolútne nečakaný a obrovský, tak pristúpili k zriadeniu trvalého miesta v Conway Hall v londýnskom Holborne, kde účasť prekračuje 300 ľudí, a hľadajú spolupracovníkov, ktorí by použili ich model a realizovali podobné stretnutia aj v iných britských mestách, aj v zahraničí. V súčasnosti sa spúšťa niekoľko skúšobných nezávislých prevádzok v približne desiatich britských a austrálskych mestách, a na fórach pre organizátorov, ku ktorým má autor tohto článku

ukážke a nasledujúcej kontrole môže dostať lokálne Sunday Assembly zelenú. Na túto cestu je už vypísaná zbierka, a ani autori nenesia s rukami založenými – pán Jones napr. účinkoval v reklame pre miestnu inzerentnú webovú stránku a príjmy podľa vlastných slov vložil všetky do fondu určitého na túto cestu.

V skratke povedané – v Sunday Assembly je možnosť zažiť cirkevnú súnáležitosť, zaspievať si, vytvoriť komunitu a pravidelne sa účastniť rituálu bez nutnosti podmieňovať spomínané aktivity vierou v Boha či inú podobnú entitu či entity. Označiť Sunday Assembly za „ateistickú cirkev“ je teda veľmi presné a výstižné označenie, ktoré sa pre túto iniciatívu začína spontánne používať. Bude zaujímavé sledovať, či táto iniciatíva skutočne prežije svojich tvorcov. Tvorcovia takú ambíciu rozhodne majú.

Pavol Kosnáč

Poznámka

- 1 „Live better, help often, wonder more.“ Výraz wonder má význam „žasnúť, obdivovať“ rovnako ako „rozmyšľať, lámať si hlavu“ – je vybraný zámerne, tieto vlastnosti sú v angloamerickej ateistickej komunite považované za „ateistické cnosti“. Oficiálna stránka Sunday Assembly, <http://sundayassembly.com>, prístup 9. 5. 2013.

Komiki Pippa Evansová a Sanderson Jones na videu, v ktorom oznamujú vznik „bezbožnej kongregácie“ a pozývajú ateistov k návšteve a spolupráci.

prístup, sa zbierajú ďalšie organizačné tímy aj z neanglicky hovoriaceho sveta, hlavne Nemecka. Pán Jones mi písal, že záujem je aj z Prahy, ale zatiaľ nevznikol funkčný organizačný tím, ktorý by ho presvedčil, aby mu bol ochotný poskytnúť značku Sunday Assembly. Jones a Evansová totiž plánujú ustanoviť kontrolný systém, aby sa udržala istá štruktúra a kvalita celej iniciatívy, a nebola to iba akási „hurá“ akcia, ktorá príde a odíde. Aj preto počas septembra až novembra 2013 plánuje zakladajúci tím predviesť ukážkové „bezbožné bohoslužby“ kdekoľvek, kde sa nazbiera organizačný tím a kde dostanú pozvanie. Po takej